

Vakondnyár

(1946–1956)

*Honnan tudhatnád, ifjan-bolt apám,
mi történt később, bűnök hajnalán,
barátaidnak, bírások szerint,
kötél jutott vagy dús ezüst forint.*

*Honnan sejtethnéd, fénnyé lett apa,
mivé sivárlott, züillött a baza,
az elkomorló itthoni eget
miként varjazták sűrű fellegek.*

*Germán bilincsek, írtad egykoron,
végső ítéletként a romokon,
nem tudhattad még, csak a csizma más,
az önkény mindig vér és agyimosás.*

*Honnan tudhatnád, föld-alatt-fiú,
micsoda tél jött, milyen iszonyú
barbárság kertje, vád és öncsalás,
mondatban, hitben, tettben csonkolás.*

*Anyám, az áldott, búség ékköve,
bepréselődött csorba gyűrűbe,
forgatta ujján peckesen a kor,
eldobható lett bárhol, bármikor.*

*Úgy őrzött téged, elillant fiút,
mint árva fényt a hosszú alagút,
dübörgő mélyben zseblámpa-reményt,
özvegyen, árván, véred anyjaként.*

*Én meg, kis önző, rózsaszín-kölök,
akit az élet utcára lökött,
piros nyakkendő, álmatag gyerek,
nem dörömböltem, nem kerestelek.*

*Honnan tudhattam volna akkor én,
alulnézetből, pincék szegletén,
hogy férfijátszmák korszaka jön el,
fegyverrobajjal dörren égi jel,*

*te is ott leszel e robbanásban,
arcodon csupán ha karcolás van,
az évtized rémmese, véget ér,
és elkezdődhet méltóbb kezdetén.*

* * *

*Honnan sejtethnéd, szikraszép apám,
mi várt még ránk a hosszú gyász után,
jött hordatél, lószemtavasz, a nyár
érett bánattal megrakott kosár.*

*Félvállra vetve lengett az idő,
borongós évszak szakadt iszákjá,
csizmák előtt hevert, félárva nő,
országunk kifosztva, meggyalázva.*

*Második éve voltál már halott,
de harsogta a homlokos ügyész,
„legyen az ítélet példás, nagyobb,
mint bármiféle égi büntetés”,*

*a népbíró, megszeppent kisdíák,
körmölte a leckét: „eltilttatik
a közügytől – két évre legalább –,
majd mérlegelünk, lesz-e harmadik...”*

*Mérlegelhettek: csontod súlya tán
nyomott ha tíz kilót, exhumáltak,
fényfürdőzött ujjpercen, koponyán
szívárványíve a csiganyálnak,*

*a sárgöröngy ártatlan, nem felel,
kushadtak a harsány békeévek,
őszjelző avarfüst idézi fel
a gyermekmagányt, rugózó térdet,*

*pancsoltam bárgyúság hullámtaván,
anyám, szenvedés viaszbabája –
inkább megolvadt, mintsem szólna rám,
titkával mintsem fel-felruházna,*

*sudár a teste, feszes a bőre,
arcát dermesztik hűtött ingerek,
biénák lesnek rá, prédanőre,
de lakatként őrzi hűség, gyerek,*

*kinek súghatná szemérmes-balkan,
hogy oktalan porladsz göröngy alatt,
banglejtésed visszasejlő dallam,
fúgamotívum, bűvő változat,*

*kinek sziszegné fülbe dühében,
hogy lelkét sérti, mardossa szégyen:
háborús bűnök, nyálas söpredék
mocskába zúznák árva mindenét!?*

* * *

*...Így röppentek a vadvizek fölé
bőfelbők, kő súlyú varjuszárnyak,
feketéllett az égbolt, börtöné,
csikordult zárja a hallgatásnak.*

*Férfi voltam-é vagy csökkent gyerek,
ki tudta akkor, a füst szívében,
hernyótalpnak őrzött-dédelgetett
palack röpiült az Almássy téren,*

*mosószapannal vikszelt körúton
szvingeltek testvéri csordatankok,
a marionett-padrálszínóron
rángatott férfibad felmorajlott:*

*ruszkkik baza, ruszkkik baza, elég
a szúlikós vérhabos vecsernye,
nyomorban pácolt félelem, a lét
tudattá foszforló vakfegyelme,*

*a vájatos hazugságból elég,
vakondnyárból rózsakertszínekben,
miközben gyűlik fojtó bányalég
a rettenettől tárnás szívekben,*

*magát lökte, öngyilkos halacska,
cápa elé – prédául – az ország,
nem gondolt még surranó halakra,
pisztrángjövőre, megtorló vadság*

*posványvizére, prizmás kavicsra,
homokparton andalgó csigákra,
ki tudta akkor, vajon ki tudta,
e mámor-ősznek mi lesz az ára?*

* * *

*Ezerkilencszázötvenegy nyarán
szólbattál volna újra, hogyha élsz.
Mit mondtál volna, miféle kaján
semmiséget, ha élve visszatérsz?*

*Mit mondtál volna? Tűnő tévedés?
Kirándulás csak poklok szigetén?
Hajnali piknik, mellkas-döngetés?
Forgácsszilánk a fejsze peremén?*

*Ők ezt írták, ezt hadarták váltig
újságban, ácsolt emelvényeken.
A babarcs porlad, mindmáig mállik,
bulltában ott az összes vegyelem.*

*Mit mondtál volna, mondanál nekik?
A cellamélyben szikrát vet a nap?
A párbeszédhez párbaj kelletik?
Főnix hamvában sem kobósalak?*

*Százezrek hallgattak, vak milliók,
ricsajban kelt tészta, szunnyadt a nép.
Szobrok öntődtek, csizmának valók.
Három ráhába feszült ezer év.*

*Mértéke vesztett góg és gyűlölet
harsogta fennen, övé a jövő.
Emberöltővel korábban vetett
termést kaszált az ál-szántóvető.*

*Mit mondtál volna? Kopogtat a vak.
A gyermek kérdez vissza dübösen.
Pedig tudja, a kérdés is harap,
nem csak a válasz. Nincs lánc az eben.*

*Szívünkig ér a közös büntetés.
Bűnös és áldozat egyként szorong.
Békévé oldja az emlékezés?
Törvillanást rejt a sövény, a lomb.*